

ТАНИЛЦУУЛГА

*Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан
татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт
оруулах тухай*

Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны 52 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Алсын хараа-2050” урт хугацааны хөгжлийн бодлогод жижиг, дунд бизнес эрхлэлтийн өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлнэ, олон улсад өрсөлдөхүйц бичил, жижиг, дунд бизнес эрхлэх таатай орчин, нөхцөлийг бүрдүүлнэ зэрэг зорилтуудыг дэвшүүлсэн. Уг зорилтуудыг хэрэгжүүлэх хүрээнд “Хөрөнгө оруулалтыг бүрэн дэмжсэн, бизнес эрхлэх таатай орчныг бүрдүүлнэ”, “Олон улсад өрсөлдөх чадвартай бичил, жижиг, дунд бизнес эрхлэгчдийг хөгжүүлж, ажлын байрыг нэмэгдүүлнэ”, “Цахим засаглалын технологийг бүх түвшинд бүрэн хэрэгжүүлж, авлига хүнд сурталгүй төрийн үйлчилгээг төлөвшүүлнэ” гэж тус тус заасан.

Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны 23 дугаар тогтоолоор батлагдсан Монгол Улсыг 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэлийн 3.3.2-т “бичил, жижиг, дунд бизнесийг дэмжих орчин бэхжиж, төлөвшинө”, 4.1.5-д “бизнесийн таатай орчныг бүрдүүлж, иргэдийн худалдан авах чадварыг дээшлүүлнэ” гэж тус тус заасан.

Монгол Улсын Их Хурлын 2024 оны 21 дүгээр тогтоолоор батлагдсан Монгол Улсын Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн 3.2.1-д “Татвар, нийгмийн даатгалын шинэчлэл хийх”-ээр заасан бөгөөд энэ хүрээнд татварын орчныг олон улсын стандартад үе шаттайгаар нийцүүлж, цахим татварын тогтолцоог сайжруулах, бизнес эрхлэх эрх зүйн орчныг сайжруулах, бизнес эрхлэгчдийн татварын ачааллыг бууруулах, татварын дэмжлэгүүдийг оновчтой болгож, татварын орчныг сайжруулах, хариуцлагатай татвар төлөгчийг дэмжих зэрэг зорилтуудыг тус тус тусгасан нь хуулийн төслийг боловсруулах хууль зүйн үндэслэл болж байна.

Татварын багц хуулийн шинэчлэлийн хүрээнд Татварын ерөнхий хууль, Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хууль, Хувь хүний орлогын албан татварын тухай хуулийн төслүүдийг 2019 онд Улсын Их Хурлаас баталж, 2020 оноос эхлэн хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж эхэлсэн. Энэхүү шинэчлэл нь жижиг, дунд бизнесийг дэмжих, татварын үйл ажиллагааг цахимжуулах, олон улсын татварын шинэлэг зарчмуудыг дотоодын хууль тогтоомжид нэвтрүүлэх үндсэн зорилготой байсан. Гэсэн хэдий ч хуулийн шинэчлэлээс хойших зургаан жилийн хугацаанд геополитикийн тогтворгүй нөхцөл байдал үргэлжилж, худалдааны бодлогоос үүдэлтэй тодорхой бус байдал нэмэгдэх, голлох эдийн засгуудын өсөлт удаашрах, инфляцын түвшин өсөх, зээлийн хүү нэмэгдэх, гадаадын хөрөнгө оруулалт буурах зэрэг нийтлэг санхүүгийн хүндрэл, эрсдэлүүд дэлхийн нийгэм, эдийн засгийн төлөвт бий болсон.

Энэ хүрээнд дэлхийн улс орнууд татварын бодлогоор жижиг, дунд бизнесийн өсөлт, хөгжлийг дэмжихэд чиглэсэн арга хэмжээнүүдийг хэрэгжүүлж байна. Тухайлбал, Бүгд Найрамдах Энэтхэг Улс, Канад Улс, Япон Улс зэрэг улс орнууд бизнес эрхлэгчдийн санхүүгийн дарамтыг бууруулах, ажлын байрыг нэмэгдүүлэх, эдийн засгийн өсөлтийг дэмжих зорилгоор жижиг, дунд аж ахуйн нэгжүүдэд татварын таатай нөхцөлийг бүрдүүлж, тэдний татварын ачааллыг бууруулах бодлого хэрэгжүүлсэн байна. Мөн Бүгд Найрамдах Сингапур Улс, Их Британи

Умард Ирландын Нэгдсэн Хант Улс, Бүгд Найрамдах Казакстан Улс зэрэг улсууд хөрөнгө оруулалт татах, бизнесийн орчныг сайжруулах, татварын орчныг энгийн, ойлгомжтой болгоход чиглэсэн өөрчлөлтүүдийг хийсэн байна. Эдгээр татварын бодлогын арга хэмжээнүүд нь жижиг, дунд аж ахуйн нэгжүүдийн санхүүгийн тогтвортой байдлыг хангах, өрсөлдөх чадварыг нэмэгдүүлэх, цаашлаад эдийн засгийн өсөлтийг дэмжихэд чухал үүрэг гүйцэтгэж байна.

Дээрх бодлого, зорилтуудыг хэрэгжүүлэх, эдийн засгийн өсөлтийг дэмжих, бизнес эрхлэх илүү таатай татварын орчныг бүрдүүлэх, бизнесүүд үйл ажиллагаагаа идэвхжүүлэх, тогтвортой явуулах нөхцөлийг бүрдүүлэх, түүнд дэмжлэг үзүүлэх шаардлага тулгарч буйг харгалзан Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг боловсруулах шаардлага үүсээд байна.

Хуулийн төсөлд дараах үндсэн чиглэлийг баримталж, холбогдох зохицуулалтуудыг тусгасан. Үүнд:

- Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар ногдуулах босго, шатлалыг өөрчилнө;
- Жижиг, дунд аж ахуйн нэгжүүдэд хялбаршуулсан бага татвар бүхий горимд хамрагдах боломжийг нэмэгдүүлнэ;
- Аж ахуйн нэгжүүдэд татварын орчныг илүү хялбар, энгийн, уян хатан болгоно;
- Татварын хууль тогтоомжийн хэрэгжилттэй холбоотойгоор татвар төлөгчдөд үүсдэг тодорхойгүй, маргаантай асуудлуудыг зохицуулна;
- Аж ахуйн нэгжүүд үйл ажиллагаагаа тогтвортой явуулах, хүний нөөцөө дэмжих, хуримтлал үүсгэх нөхцөлийг бүрдүүлэн, бизнесийн өргөжих, тэлэх боломжийг нэмэгдүүлнэ.

Хуулийн төсөл батлагдсанаар Монгол Улсын бизнесийн орчны олон улсын тавцанд өрсөлдөх чадвар сайжрах, жижиг, дунд бизнес эрхлэгчдийн татварын ачаалал буурах, улмаар эдийн засгийн өсөлт нэмэгдэж, нийгмийн тогтвортой байдал бэхжих зэрэг эерэг үр дагавартай юм.

---oOo---

ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ТАНИЛЦУУЛГА

Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай

Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны 52 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Алсын хараа-2050” урт хугацааны хөгжлийн бодлогод жижиг, дунд бизнес эрхлэлтийн өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлнэ, олон улсад өрсөлдөхүйц бичил, жижиг, дунд бизнес эрхлэх таатай орчин, нөхцөлийг бүрдүүлнэ зэрэг зорилтуудыг дэвшүүлсэн. Уг зорилтуудыг хэрэгжүүлэх хүрээнд “Хөрөнгө оруулалтыг бүрэн дэмжсэн, бизнес эрхлэх таатай орчныг бүрдүүлнэ”, “Олон улсад өрсөлдөх чадвартай бичил, жижиг, дунд бизнес эрхлэгчдийг хөгжүүлж, ажлын байрыг нэмэгдүүлнэ” гэж тус тус заасан.

Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны 23 дугаар тогтоолоор батлагдсан Монгол Улсыг 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэлийн 3.3.2-т “бичил, жижиг, дунд бизнесийг дэмжих орчин бэхжиж, төлөвшинэ”, 4.1.5-д “бизнесийн таатай орчныг бүрдүүлж, иргэдийн худалдан авах чадварыг дээшлүүлнэ” гэж заасан.

Монгол Улсын Их Хурлын 2024 оны 21 дүгээр тогтоолоор батлагдсан Монгол Улсын Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн 3.2.1-д “Татвар, нийгмийн даатгалын шинэчлэл хийх”-ээр заасан бөгөөд энэ хүрээнд татварын орчныг олон улсын стандартад үе шаттайгаар нийцүүлж, цахим татварын тогтолцоог сайжруулах, бизнес эрхлэх эрх зүйн орчныг сайжруулах, бизнес эрхлэгчдийн татварын ачааллыг бууруулах, татварын дэмжлэгүүдийг оновчтой болгож, татварын орчныг сайжруулах, хариуцлагатай татвар төлөгчийг дэмжих зэрэг зорилтуудыг тус тус тусгасан.

Татварын хуулийн шинэчлэлийн хүрээнд Татварын ерөнхий хууль, Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хууль, Хувь хүний орлогын албан татварын тухай хуулийн төслүүдийг 2019 онд Улсын Их Хурлаас баталж, 2020 оноос эхлэн хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж эхэлсэн. Энэхүү шинэчлэл нь жижиг, дунд бизнесийг дэмжих, татварын үйл ажиллагааг цахимжуулах, олон улсын татварын шинэлэг зарчмуудыг дотоодын хууль тогтоомжид нэвтрүүлэх үндсэн зорилготой байсан.

Гэвч хуулийн шинэчлэлээс хойших хугацаанд геополитикийн тогтворгүй нөхцөл байдал үргэлжилж, худалдааны бодлогоос үүдэлтэй тодорхой бус байдал нэмэгдэх, голлох эдийн засгуудын өсөлт удаашрах, инфляцын түвшин өсөх, зээлийн хүү нэмэгдэх зэрэг нийтлэг санхүүгийн хүндрэл, эрсдэлүүд дэлхийн нийгэм, эдийн засгийн төлөвт бий болсон.

Энэ хүрээнд сүүлийн жилүүдэд дэлхийн улс орнууд татварын бодлогоор жижиг, дунд бизнесийн өсөлт, хөгжлийг дэмжихэд чиглэсэн арга хэмжээнүүдийг хэрэгжүүлж байна. Тухайлбал Бүгд Найрамдах Энэтхэг Улс, Канад Улс, Япон Улс зэрэг улс орнууд бизнес эрхлэгчдийн санхүүгийн дарамтыг бууруулах, ажлын байрыг нэмэгдүүлэх, эдийн засгийн өсөлтийг дэмжих зорилгоор жижиг, дунд аж ахуйн нэгжүүдэд татварын таатай нөхцөлийг бүрдүүлж, тэдний татварын ачааллыг бууруулах бодлого хэрэгжүүлсэн байна. Мөн Бүгд Найрамдах Сингапур Улс, Их Британи Умард Ирландын Нэгдсэн Хант Улс, Бүгд Найрамдах Казакстан Улс зэрэг улсууд хөрөнгө оруулалт татах, бизнесийн орчныг сайжруулах, татварын орчныг энгийн, ойлгомжтой болгоход чиглэсэн өөрчлөлтүүдийг хийсэн байна. Эдгээр татварын бодлогын арга хэмжээнүүд нь жижиг, дунд аж ахуйн нэгжүүдийн

санхүүгийн тогтвортой байдлыг хангах, өрсөлдөх чадварыг нэмэгдүүлэх, эдийн засгийн өсөлтийг дэмжихэд чухал үүрэг гүйцэтгэж байна.

Татварын хууль тогтоомжуудад шаардлагатай нэмэлт, өөрчлөлтийг оруулах зорилгоор 2025 оны 01 дүгээр сарын 27-ны өдрөөс эхлэн Сангийн яам, татвар, гаалийн байгууллага, Монголын үндэсний худалдаа, аж үйлдвэрийн танхим болон Улсын Их Хурлын Тамгын газар хамтран улс орон даяар давхардсан тоогоор 11,000 гаруй татвар төлөгчийг хамруулсан 150 удаагийн уулзалт, хэлэлцүүлэг зохион байгуулж, 176 мянга орчим санал хүлээн авсан. Хэлэлцүүлгийн явцад аж ахуйн нэгжүүдээс жижиг, дунд аж ахуйн нэгжүүдийн үйл ажиллагаа тогтворжих эхний жилүүдэд татварын бодлогоор дэмжлэг үзүүлэх, үйл ажиллагаагаа өргөжүүлэх, идэвхжүүлэх хүрээнд хүний нөөцөө хөгжүүлэх болон зарим зардлуудыг хасагдах зардалд тооцох, татвар төлөгчдөд хууль тогтоомжийн хэрэглээтэй холбоотой үүсдэг ойлгомжгүй, маргаантай асуудлуудыг шийдвэрлэх, татвар төлөх хугацааг сунгах зэрэг саналуудыг нийтлэг байдлаар ирүүлсэн.

Аж ахуйн нэгжүүдээс ирүүлсэн саналуудыг судлан үзэж, дээрх бодлого, зорилтуудыг хэрэгжүүлэх хүрээнд аж ахуйн нэгжүүдийг үйл ажиллагаагаа идэвхжүүлэх, тогтвортой явуулахад дэмжлэг үзүүлэх, жижиг, дунд аж ахуйн нэгжүүдийн татварын ачааллыг бууруулах, бизнес эрхлэх илүү таатай татварын орчныг бүрдүүлэх зорилгоор Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг боловсрууллаа.

Үзэл баримтлалд тусгасан үндсэн чиглэлийг баримталж, дараах холбогдох зохицуулалтуудыг хуулийн төсөлд тусгалаа. Үүнд:

1. Жижиг, дунд аж ахуйн нэгжүүдийн татварын ачааллыг бууруулж, татварын орчныг илүү энгийн, хялбар, уян хатан болгоно.

- Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар ногдуулах босго, шатлалыг өөрчилнө;
- Жилийн 1.5-2.5 тэрбум төгрөг хүртэлх борлуулалтын орлоготой аж ахуйн нэгжүүд 10 хувиар татвар төлж, дараагийн жил нь төлсөн татварын 50 хувийг буцаан авах;
- Жижиг, дунд аж ахуйн нэгжүүд хялбаршуулсан бага татвар бүхий горимд хамрагдах боломжийг нэмэгдүүлж, босгыг 400 сая болгон нэмэгдүүлэх;
- Шинээр эзэмшсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдлын шимтгэлийг тухайн хөрөнгийг ашиглаж эхэлсэн өдрөөс эхлэн тооцох;
- Татварын тайлан тушаах хугацааг сунгах зэрэг зохицуулалтуудыг тус тус тусгалаа.

Дээр дурдсан өөрчлөлттэй холбоотой зохицуулалтуудыг хуулийн төслийн 3 дугаар зүйл, 4 дүгээр зүйл болон 5 дугаар зүйлд тус тус тусгалаа.

2. Бизнесүүд үйл ажиллагаагаа тогтвортой явуулах, хуримтлал үүсгэх, хүний нөөцийн хөгжилд дэмжлэг үзүүлэх, бизнесийн өргөжих боломжийг дэмжинэ.

- Аж ахуйн нэгжийн ажилтнаа сургах, мэргэжил дээшлүүлэх, мэргэшүүлэх болон ажилтны хангамжид зориулан авсан бараа, ажил, үйлчилгээний зардлыг хасагдах зардалд тооцох;

- Гадаадад гарсан татвар төлөгчийн үйл ажиллагаатай холбоотой бэлэн бус төлбөр төлөгдсөн зардлыг И-баримт шаардахгүйгээр хасагдах зардалд тооцох;

- Аюулт үзэгдлийн улмаас үүссэн хохирлын даатгалын нөхөн төлбөрийг чөлөөлөх;

- Засгийн газрын тусгай санд хуулийн дагуу төвлөрүүлсэн хөрөнгийг хасагдах зардалд тооцох;

- Татварын хууль тогтоомжийн хэрэгжилттэй холбоотойгоор татвар төлөгчдөд үүсдэг тодорхойгүй асуудлуудыг татвар төлөгчдөд илүү ойлгомжтой болгох зэрэг зохицуулалтуудыг тус тус тусгалаа.

Дээр дурдсан өөрчлөлттэй холбоотой зохицуулалтыг хуулийн төслийн 1 дүгээр зүйл, 2 дугаар зүйл, 3 дугаар зүйл, 4 дүгээр зүйл, 5 дугаар зүйл болон 6 дугаар зүйлд тус тус тусгалаа.

Хуулийн төсөл батлагдсанаар Монгол Улсын бизнесийн орчны олон улсын тавцанд өрсөлдөх чадвар сайжирч, бизнес эрхлэгчдийн татварын ачаалал буурна. Үүний үр дүнд эдийн засгийн өсөлтийг дэмжих, нийгмийн тогтвортой байдал бэхжүүлэх суурь нөхцөл бүрдэх чухал ач холбогдолтой юм.

Хуулийн төсөлтэй холбогдуулан Мэргэжлийн болон техникийн боловсрол, сургалтын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг боловсрууллаа.

---oOo---

DETAILED INTRODUCTION

On the Draft Law to Amend the Law on Entity Income Tax

The long-term development policy of Mongolia “Vision 2050”, approved by Resolution No.52 of the State Great Khural of Mongolia in 2020, sets forth objectives to enhance the competitiveness of small and medium-sized enterprises (SMEs), and to establish favorable and internationally competitive conditions for micro, small, and medium enterprises. Within the framework of implementing these objectives, it is stipulated to “fully support investment and create a favorable business environment” and to “develop internationally competitive micro, small, and medium-sized enterprises and increase employment.”

Pursuant to Resolution No. 23 of 2020, the State Great Khural of Mongolia approved the Five-Year Development Guidelines of Mongolia for 2021–2025, wherein Clause 3.3.2 provides for the strengthening and consolidation of the environment supporting micro, small, and medium-sized enterprises, and Clause 4.1.5 mandates the creation of a favorable business environment and the enhancement of citizens’ purchasing power.

The Government Action Plan of Mongolia for 2024–2028, approved by Resolution No. 21 of the State Great Khural in 2024, provides in Section 3.2.1 for “tax and social insurance reforms.” Within this framework, the objectives include gradually aligning the tax environment with international standards, improving the e-tax system, strengthening the legal framework for entrepreneurship, reducing the tax burden on businesses, optimizing tax incentives, improving the overall tax environment, and supporting responsible taxpayers.

The 2019 tax reform package, encompassing the General Tax Law, the Corporate Income Tax Law, and the Individual Income Tax Law, was approved by the State Great Khural and took effect in 2020. This reform aimed to support small and medium-sized enterprises, modernize tax processes through digitalization, and incorporate contemporary international taxation principles into domestic law.

However, in the six years following the legal reforms, persistent geopolitical instability, coupled with trade policy uncertainty, contributed to a slowdown in major economies, rising inflation, increased interest rates, and declining foreign investment, creating widespread financial challenges and risks in the global economic landscape.

Within this context, countries around the world have used tax policies to promote the growth and development of SMEs in the recent years. For example, Japan, India, and Canada have implemented tax incentives for SMEs to reduce financial burdens, increase employment, and stimulate economic growth. Additionally, countries such as Singapore, the UK, and Kazakhstan have made changes aimed to attract investment, enhance the business environment, and simplify and clarify their tax systems. These changes play a crucial role in ensuring the financial stability of SMEs, enhancing their competitiveness, and supporting economic growth.

To introduce the necessary amendments to tax legislation, starting from January 27, 2025, the Ministry of Finance, the tax and customs authorities, the Mongolian National Chamber of Commerce and Industry, and the Secretariat of the State Great Khural jointly organized 150 meetings and discussions across the country, involving more than 11,000 taxpayers, and received approximately 176,000 proposals. During these discussions,

enterprises frequently expressed the need for tax policy measures to support SMEs in their early years of operation, to allow certain expenses to be treated as deductible, to resolve ambiguities and disputes arising from the application of tax legislation, and to extend the deadlines for tax payments.

Considering the proposals received from enterprises and in line with the policy objectives outlined above, this draft law amending the Law on Entity Income Tax has been developed with the aim of supporting business sustainability and expansion, reducing the tax burden on SMEs, and creating a more favorable tax environment for entrepreneurs.

The following key measures are reflected in the draft law:

1. Reduce the tax burden on SMEs and make the tax environment simpler, easier, and more flexible.

- Businesses with annual sales revenue of between MNT 1.5–2.5 billion will be taxed at 10%, with 50% of the tax paid refunded in the following year;
- Increase the threshold for simplified low-tax regimes for SMEs to MNT 400 million;
- Depreciation of newly acquired assets will be calculated from the date the asset is first put into use;
- Extend the deadlines for filing tax returns.

These provisions are reflected in Articles 3, 4, and 5 of the draft law.

2. To support enterprises in sustaining operations, building reserves, developing human resources, and expanding business opportunities.

Treat expenses for employee training, professional development, certification, and staff welfare as deductible.

- Allow non-cash expenses related to foreign operations of taxpayers to be deductible without requiring e-invoices;
- Exempt insurance compensation for damages caused by disasters;
- Treat funds transferred to special government funds in accordance with the law as deductible expenses;
- Clarify provisions of tax legislation that are currently ambiguous for taxpayers.

These provisions are reflected in Articles 1, 2, 3, 4, 5, and 6 of the draft law.

Upon adoption, the draft law will improve Mongolia's international business competitiveness and reduce the tax burden on entrepreneurs. As a result, it will play an important role in creating the fundamental conditions necessary to support economic growth and strengthen social stability.

In relation to the draft law, the necessary amendments to the Law on Vocational and Technical Education and Training have been duly prepared.